

Luonnonhoito uudessa kannustejärjestelmässä

Ilppo Greis

30.5.2018

Luonnonhoito uudessa kannustejärjestelmässä

- MMM:n Tapio Oy:tä tilaama selvitys
- Tapio Oy toteuttaa yhdessä Suomen metsäkeskuksen kanssa
 - Ilppo Greis, Tapio Oy (suometsänhoito ja metsätiet, projektin päällikkö)
 - Eljas Heikkinen, SMK (metsänhoito ja käsittely)
 - Lauri Saaristo, Tapio Oy (ympäristötuki ja luonnonhoitohankkeet)
 - Aki Hostikka, SMK (kannustimet ja niiden hallinnointi)
 - Marja Hilska-Aaltonen MMM (projektin ohjaus)

Raportti 31.5.2018

- -> Metsäneuvoston linjaukset
- -> Säädösvalmistelu

Luonnonhoito uudessa kannustinjärjestelmässä

- Taustalla
 - Kansallisen metsästrategian tavoitteena oleva strateginen hanke uuden metsätalouden kannustejärjestelmän kehittämiseksi
 - Voimassa oleva Kemera on määräaikainen ja päättyy v. 2020
 - Metsien markkinattomien hyötyjen painoarvo lisääntyy
 - Tapion raportti uudesta kannustinjärjestelmästä 2016, MMM:n Road Show
- Hankkeessa selvitetään
 - Uusia luonnonhoitoa edistäviä toimenpiteitä ja niiden kannusteita metsien hoidossa, hakkuissa sekä metsäparannuksessa (tiet ja ojat)
 - Luonnonhoito osaksi tuettua metsän käsittelyä
 - Kokonaisvaltiasta ja monitavoitteista metsäluonnonhoitoa = "Forest Management"
 - Vaikutus yhtä kuviota ja tilaa laajemmalle
 - Ympäristötuen ja luonnonhoitohankkeiden vaikuttavuuden lisäämistä

Luonnonhoito uudessa kannustinjärjestelmässä

- Mitä metsäluonnon kokonaisvaltaisella hoidolla ja sen tukemisella saavutetaan
 - Metsänkäsitteily hyväksyttävyyys lisääntyy
 - Lisää metsäluonnosta saatavaa hyvinvointia nykyistä laajemmin
 - Luonnonmukainen toimenpide peruste monitavoitteiselle metsänomistajalle
 - Toimenpiteen kannuste peruste metsänkasvatuksen taloutta painottavalle
 - Luonnonhoito vahva peruste kansallisille ja Eu-tason päättäjille sekä yleiselle mielipiteelle taloudellisesti kannattavien toimenpiteiden tukemiselle
 - Metsäluonnon suojelun, monimuotoisuuden ja hoidon taso nousee
- Selvityksessä:
 - Ei töiden tai tuen ehtojen yksityiskohtia, perus-kemeraa eikä kulotusta
 - Esitetty vaihtoehtoja
 - Uusia avauksia keskustelulle, suuntaviivoille ja lainvalmisteluun

Hakkuut ja metsänhoito

- Luonnonhoidon kannalta vaikuttavat ratkaisut metsäluonnon hoidossa tehdään päätehakkuun ja uudistamisen yhteydessä.
- Hakkuiden ja uudistamisen luonnonhoito otettiin siksi ennakkoluulottomasti mukaan kannustettavaan toimenpiteisiin
- Tullaan osittain metsänhoitosuosituksen, sertifiointin, ja metsälain tontille
 - Selvitettävä tarkoin

Hakkuut ja uudistaminen

• Luontotiheiköt

- Alikasvokset, riistan ja muiden eliöiden elinympäristöt, reunavyöhykkeet, leppäpuustot monikerrokselliset puustot, runsaasti lehtipuuta sisältävät kohdat painaumat, veden kerääntymisaluet
- Tiheiköllä säästettävä 10 kpl ekologisesti arvokkaita säästöpuita
- Muut tiheikön ainespuut saa poistaa
- Ei saa muokata, viljellä, käsitellä taimikon hoidossa, harvennushakkuissa eikä päätehakkuussa
- **Korvataan säilytettävä puusto ja alan poistuminen metsätalouskäytöstä.**

• Vesistön suojavyöhyketuki (ennalta kartoitetuissa erikoiskohteissa)

- Selvästi nykykäytännöt ylittävä suojavyöhyke
 - **Korvataan koko puusto**
- Ongelmana max. 10 v takaisinperintäsääntö, -> Sertipoikkeama ? selvitettävä
- Molemmat vain erikoiskohteissa
- Molemmissa vaihtoehtona tai täydennyksenä kevyt ympäristötuki

Uudistaminen, metsitys ja taimikonhoito

- Viljeltyjen viljavien peltoheittojen metsitys
 - Ekologisena perusteena hiilen sidonta, alueille tulee kalkkia suosivia lajeja, uhanalaisia sieniä, maakiitäjiä ym. harvinaisia lehtolajeja
 - Tuki maaseutuohjelmasta?
- **Turvemaiden uudistaminen**
 - **Vaihtoehto 1** Tukea nykyistä tehokkaampiin vesiensuojelumenetelmiin riskikohteissa
 - **Vaihtoehto 2** Korvausta ”tehottomampien” uudistamismenetelmien käyttöön
 - Alikasvoksista, kiertoajan pidentäminen, peitteiseen, uudistuminen hieskoivulle
- Taimikonhoito
 - Taimikonhoidon tuen edellytyksenä 2 % ja max. 5 % käsittelemättä.
 - Aina sekapuustoisuus / lehtipuusekoitus mä 10%, ku 20 %

Suopuustojen terveyslannoitus tuhkalla

- Ekologisina perusteina kiertotalous, hiilen sidonta ja vesiensuojelu
- **Vaihtoehto 1.** Turvemaiden terveyslannoituksessa pidetään nykyiset rahoitusehdot
- **Vaihtoehto 2.** Terveyslannoitus laajennetaan koskemaan kaikkia suopuustoja
 - Lähes kaikki ojitetut turvemaat kärsivät ravinnepuutoksesta
 - Vaikea ravinne-epätasapainon toteaminen jäisi pois (48 % tällä hetkellä ohjeiden vastaisia)
 - Vähentäisi ojien kunnostuksen tarvetta ja edistäisi vesiensuojelua
- **Vaihtoehto 3.** Ilman tukea, koska niin hyvä sijoitus ilman tukeakin
- Kivennäismailla entiset ehdot, vain boorilannoitus

Suometsänhoito

- Suometsänhoidon (= ojien kunnostus) vesiensuojelun taso ei ole riittävää
- Liiketoimintaperiaate, pirstaloitunut toimijakenttä ja suunnittelutuen lasku näkyvät vesiensuojelun suunnittelun ja toteutuksen tasossa.
 - Hankkeen vesiensuojeluratkaisut mitoitetaan vain käsittelyalueelle
- Käytettävät vesiensuojelumenetelmät ovat riittämättömiä
 - Nykysuunnittelun ja toteutuksen mukaiset normilietekuopat,-kaivukatkot , ja -laskeutusaltaat eivät ole ratkaisu
- Tavoitteena oltava kannustaa koko valuma-aluetta koskevaa ratkaisuihin
 - Entistä tarkempi suunnittelu ja toteutus
 - Hydrologisten paikkatietotyökalujen käyttö
 - Kehittyneemmät suodattavat ja saostavat menetelmät

Vesiensuojelun tuki

- **Vesiensuojelun suunnittelun tuki, jonka edellytyksenä:**
 - **Käytetään keilaukseen perustuvia hydrologisia työkaluja, SMK:n palvelu**
 - Tietyn purkauspisteen yläpuolinen valuma-alue, veden virtaussuunnat, padottaminen, veden viipymäpaikat, ojien kunto, puustomallit, korjuukelpoisuus, eroosioherkkyys (maalaji x virtausnopeus x määrä)
 - **Vaativat suodattavat menetelmät**
 - Pintavalutuskentät, veden varastointi kitu- ja joutomaille tai suojelualueille
 - **Vaativat saostavat menetelmät**
 - Pohja-, putki-, v-aukko-, setti ja munkkipadot mitoitukseen, sijoittamiseen ja suunnitteluun
- **Vesiensuojelun toteutuksen tuki**
 - tuettaisiin em. suunnitelmien toteutusta ja materiaaleja ja työnjohtoa
- **Vain yhteishankkeet, yhteismetsät ja vastaavat. Yhteisöt yhteishankkeissa?**

Suometsänhoidon muut tuet ja muu vesien hallinta

- **Yhteishankkeiden kokoamisen tuki** toimijalle
- **Suunnittelutuki** vain yhteishankkeille ja yhteismetsille ja vast.
- Normaali tuki ojien kunnostuksen ja vesiensuojelun nykytasoiseen suunnitteluun
- **Ojien kunnostuksen työkustannukset**
 - **Vaihtoehto 1. Ojien kunnostusta ei tuettasi**
 - **Vaihtoehto 2. Ojien kunnostusta tuetaan normaalituella**
- **Vesien hallinnan tuet luonnonhoidossa**
- Vähätuottoisten suoalueiden ennallistamistoimenpiteet suometsien hoidon yhteydessä
- Luontotiheikköjen parantaminen tai lahoppuuston muodostaminen nostattamalla veden pintaa suodattaville ja saostaville tulva-alueille

Metsätien tekeminen

- **Metsäteiden rummut merkittävä este vesieliöiden kulkemiselle, vaellukselle, lisääntymiselle ja leviämiselle**
 - Putken alapää ei saa pudotaa ja vesisyvyys säilyttävä riittävänä koko vuoden
 - Ainevirtaama pääsee liikkumaan luonnollisesti putken läpi
 - Putki ei kiihdytä eikä hidasta luonnollista virtausnopeutta
 - Lähestymisalueen oltava luonnollinen, selväväyläinen ja putkeen ohjaava
- Keinoja
 - Parannetaan lähestymisaluetta porrastamalla tai virtausta hidastamalla
 - Vesieläinten läpimenoa helpotetaan putken alapintaan kiinnitetyillä erilaisilla lamelleilla tai peittämällä rummun pohja somerolla, kivillä tai lohkareilla
 - Korvataan rumpu kaarella tai sillalla

Uusi tie ja perusparannus

- **Metsätien tuen edellytyksenä normaalikohteissa on, että ylitysrakenteissa on otettu huomioon vesieläinten esteetön kulku**
- **Erikoiskohteissa korotettu tuki seuraaviin *lisäkustannuksiin* vesieläinten kulun edistämiseksi**
 - Ekologisen ylityspaikan hakeminen ja selvittäminen
 - Ylitysrakenteen suunnittelu
 - Ylitysrakenteen toteutus- ja materiaalikustannukset sekä työnjohto
 - Kaaren tai sillan rakentaminen rummun asemesta
 - Ylityskohdan lähestymisalueen parantaminen
 - Korjattavan rummun kaltevuuden ja korkeusaseman muutos
 - Uuden rummun hankintahinta tai korjaamiskulut siltä osin kuin se aiheutuu vesieläinten kulkukelpoisuutta lisäävistä erikoisrakenteista

Metsätien teko, vesiensuojelu ja hallinta

- **Tukea vaativien kohteiden vesiensuojeluun**
 - Veden kulun hidastaminen jyrkissä ja pitkissä laskuissa
 - Kaivukatkot ja veden johtaminen sivuun tai rummulla tien ali alarinteeseen
 - Laskuojien vaativiin vesiensuojeluratkaisuihin
- **Vesistöjen ylistyksessä rakennusvaiheessa tai pysyvästi**
 - vaativien kohteiden vesiensuojeluratkaisuihin kuten padottamiseen ja kosteikkojen muodostamiseen.

Ympäristötuki

- Tarve kehittää hallinnollisia prosesseja
 - Hakeminen, valmistelu, kuvioiden tarkastus, palaute ja rahoitushakemus ja sopimus Metsään.fi –palvelussa
 - Suunnittelu toimisi paremmin kuin metsänomistajan omatoimisuus ja palvelun tarjoajan käyttö
 - Johtanut hakemusten vähäisyyteen
- Tarve jättää elinympäristöihin ja laajemminkin nykyistä enemmän puustoa
- Terve kehittää kevyttä ympäristötukimenettelyä
- **Täydennyksenä tai vaihtoehtona tuki suojavyöhykkeisiin ja luontotiheikköihin**

Ympäristötuki, kannuisteet

- Nykyiset laskentaperusteet
- Sopimukset edelleen vain 10 vuotta takaisinperintäsäädöksistä johtuen
- Korvausperusteena nykyistä enemmän huomioon puuston luonnonhoidollinen arvo
 - Kuolleen puuston arvottaminen
 - Vrt. luonnonarvokauppa
- Eu:ssa notifioitu tuki
- Sopimusten valvonta kaukokartoitusaineistolla

Luonnonhoitohankkeet

- Usean tilan yhteishankevaatimus haitannut hakemista
 - **Kevyt yhden tilan hanke mahdolliseksi luonnonhoito- ja ympäristön kunnostushankkeissa**
- **Suomen metsäkeskukselle mahdollisuus viedä yleissuunnittelu myös tarkemmaksi toimenpidesunnitelmaksi**
 - Varmistaa osaamisen arvioinnissa ja valvonnassa
- **KytKentä nykyistä enemmän Eu LIFE+ hankkeiden toteutukseen**
- **Kemeran momenttien yhdistäminen**